

Književna poročila.

Das bosnisch-herzegowinische, österreichische, ungarische und kroatische Handelsrecht in ihren Verschiedenheiten. Ein vergleichender und ergänzender Kommentar zum Handelsgesetze für Bosnien und die Herzegowina. Von Dr. Josef Schön, Gerichtsssekretär bei Kreisgerichte in Banja Luka. Wien, Manz 1913. 386 S., 8°.

Zakonodajstvo v Bosni in Hercegovini, pravne razmere v teh deželah sploh, so v monarhiji čudovito malo znane. Razvojni štadij, v katerem se tamkaj še vse nahaja, v marsičem z značajem trajnega provizorija, naslanjanje na znano avstrijsko, deloma tudi ogrsko in hrvatsko zakonodajstvo, ki ni moglo vzbuditi našega posebnega zanimanja, nedeželjanom težko dostopno običajno pravo, ki igra še v civilnem pravu veliko vlogo, težje dostopne zakonske zbirke in naredbeniki, skoro popolno pomanjkanje vsakega orientacijskega dela o bosenskem pravnem življenju, in ne nazadnje znano omalovaževanje vsega, kar se tiče našega juga, vse to takega poznavanja ni pospeševalo.¹⁾ O kaki juridični znanstveni literaturi bosenskega prava doslej ni bilo govora. Če navedemo Krusznickijevo delo: „Sistem ovršnoga i osigurnoga postopka za Bosnu i Hercegovinu (1905)*, Pilarjevo razpravo: „Entwicklungsgang der Rezeption des österr. allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches in Bosnien und Herzegovina unter besonderer Berücksichtigung des Immobilienrechtes“ ter Zobkovo: „Die Anwendung des allg. bürgerl. Gesetzb. in Bosnien und der Herzegovina“²⁾ smo imenovali vse znamenitejše.

S pričujočim delom je avtor izpolnil doberšen del te tudi za praktično življenje občutno zevajoče vrzeli. Že okolnost, da se je pisatelj lotil ravno trgovskega prava bosenskega, ki prihaja za promet z anektiranimi deželami praktično najbolj v poštev, je vsega priznanja vredno. Stalno mesto v avstrijski juridični literaturi pa zagotavlja pisatelju tako izredno zanimiva in praktična, izvirna metoda, katere se je pri svojem delu posluževal, kakor praktična uporabnost, vsestranska izredno trudaljubiva natančnost in znanstvenost njegovega dela,

Naloga pisatelja ustvariti pregledno, praktičnim in znanstvenim potrebam ustrežajoče izvirno delo v resnici ni bila lahka. Bosenski trgovski zakon z dne 24. junija 1883 se naslanja deloma na avstrijski trgovski zakonik, večinoma na od avstrijskega v mnogih točkah razlikujoči se ogrsko-hrvaški trgovski zakon z dne 16. maja 1875 (zakonski člen XXXVII.); deloma pa ima samostojne določbe, zlasti glede delniškega prava. Vspričo te sestave zakona si je izbral pisatelj za komentiranje izredno srečno pot. Sledeč paragrafu bosenskega zakona, ki je

¹⁾ Glasom časnikaških poročil se ustanovi na dunajskem vseučilišču stolica za bosensko pravo. Slična stolica obstoja baje že več let na peštanski univerzi.

²⁾ Obe razpravi v „Festschrift zur Jahrhundertfeier des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches 1911“.

prevzel zunanjo razdelitev ogrsko-hrvatskega trg. zakona, navaja pri posameznih določbah v obliki komentarja zgolj le razlike mej bosenskim in avstrijskim, in kjer je treba tudi mej prvim in ogrsko-hrvatskim trg. pravom, dočim je smatrati tam, kjer tacih razlik ni navedenih, da soglašajo dotične določbe avstrijskega, ogrsko-hrvatskega in bosenskega prava.

S tem je omogočen inostranskim pravnikom hiter in jasen pregled v Bosni veljavnega prava, domačim, bosenskim pravnikom pa je dana možnost, primerno vporabljeni avstrijsko in ogrsko-hrvatsko literaturo trg. prava. Pisateljeva izvajanja k posameznim paragrafom so vseskozi jasna, precizna, juridično neoporečna in izčrpna. Z veliko akribijo in popolnostjo je vporabljena vsa važnejša literatura avstrijskega, ogrsko-hrvatskega in nemškega trg. prava, kakor se tudi avtor ozira na judikaturu vrhovnih sodišč v Avstriji, na Ogrskem, Hrvatskem, in v Bosni. To je treba tembolj pohvalno omeniti, če se uvaža, da je bila uporaba literarnih pripomočkov na pisateljevem službenem mestu — v Banji Luki — gotovo zelo težavno. Pisatelj razpravlja na pristojnem mestu (str. 55 in sl.) obširno o našem zakonu za trgovske pomočnike, se ozira na novi naš osnutek zadružnega zakona ter na določbe iz obrtnega, meničnega, konkurznega in procesualnega prava, posegajoče v trgovsko pravo. Uporabnost dela pospešuje obsežen, izredno skrbno sestavljen stvarni register (str. 343 do 367); seznamek citiranih paragrafov posameznih raznih zakonov (368 do 380) ter zelo praktična razpredelnica poedinim paragrafom bosenskega zakona odgovarjajočih določb avstrijskega in ogrsko-hrvatskega trgovskega zakona (str. 381 do 386) in končno seznam moderno sestavljenih kratic.

Slednjič bodi še omenjeno, da bode delo dobro služilo tudi onim, ki se hočejo hitro poučiti o razliki mej avstrijskim in ogrsko-hrvatskim trgovskim zakonom.

Skratka, to vseskozi znanstveno in hkrati eminentno praktično, zanesljivo, z vsem modernim znanstvenim aparatom sestavljeno delo dela čast avtorju in sodnem stanu bosenskemu, kateremu pisatelj pripada. P.

Razne vesti.

V Ljubljani, 15. avgusta 1913.

— (Kronika društva „Pravnik“). Dne 11. avgusta je imelo društvo občni zbor, da izpremeni svoja društvena pravila. V to so dali povod zlasti primorski člani, ki so želeli, da se v okviru društva „Pravnik“ izvrše premembe, ki bi omogočale podrobno organizacijo v obliki podružnic na sedežih zbornih sodišč. Potrebno je torej bilo, da se izpremene deloma zastarela pravila. Na predlog predsednikov se je izpremenil zato zlasti § 1. v zmislu, da se je določil delokrog društva za Kranjsko, Koroško, Primorsko, Štajersko in Dalmacijo. Posledica razširjenega delokroga pa je tudi izprememba § 2. tako, da se odslej izdajajo zakoni in druge strokovne knjige tudi v hrvaškem jeziku. Končno so se dopolnila dosedanja pravila z novimi določbami glede organizacije podružnic, katerim se daje kolikor mogoč samostojen delokrog.